

Prefatio Nicolai de lyra in Ezechielem

hente in libris singularib⁹. in libro de anima qui est pars naturalis philosophie corpus mobile animatum est subiectum et sub rationib⁹ adhuc magis contrahentibus in libris sequentibus ad ipm vt corpus mobile animatum anima vegetativa i libro de vegetabilib⁹ et plantis. et corpus mobile animatum respiciens in libro de respiratioe. De ratioe vero contrahente ad huc libru illud qd e generale oib⁹ pphetis: videt mibi qd p babiliu pot dici qd hec e ratio p fideie creaturis: ita qd de humanadus sub ratione p fideie. vel vt p fides creaturis e sblectum in hoc libro. sicut plenius videbit psequedo. ista tñ p fidentia aliter venit ei fm humanã naturã et diuinã: qd fm diuinã cõpedit sibi a pncipio creature. fm hñanas xõ a pncipio sue incarnationis auctozitate tñ: s; executiue cõuenit ei a tpe sue gloriose resurrectionis. ppter qd tñc dixit Matth. vlti. **Pa**ta est mibi omis potestas in celo et in terra. Sic qd causa materialis vt subiectina hui⁹ libri est de⁹ sub rone p dicitur. propter qd dicit. **7. pl.** Facta est sup me man⁹ dñi et adduxit me illuc in visionibus dei. Circa cam finalẽ sciendũ qd deus est pncipiũ et finis omnĩũ. fm qd dicit Apo. **1. j.** Ego sum alpha et o: pncipiũ et finis. et hoc loquedo d sine extrinseco seu obiectiuo.

Introductiones in libru Ezechielis prophete

Origenes

In ois captiu⁹ p peccatũ suũ captiu⁹. Popul⁹ p peccatũ tradit nabuch. in babilonẽ dicit: et p pbete cũ eis et viri sancti vt in eis captiuũ cõsolatione et amonitione haberet: et correcti in patriã redirent: aliter enim nõ peniteret. **Exercit** de nocentes: sed vt pater tormetis clementia miscet. In egyptijs quoz b attede: Voluit eos punire: s; irã suã temperauit. **An** ioseph in egyptũ defecedit: pharao somniũ vidit et mltã bmoĩ pmissit: vt pvideret sibi. Amat nos deus etiã irã: s; puuli nõ pnt cũ emolumento scire qd ament a patre. **An**: magna multitudo d. r. d. q. a. r. t. nõ amantib⁹. Cuz qd audieris de ppli captiuitate: crede quidẽ fm fidẽ historie: s; in significatione rei alteri⁹ pcessisse. An enim qui fidelis vocaris: qui in hierusalem cõmoraris: si peccaueris nabuch. i. diabolo traditus in babilonem. i. cõfusionẽ duceris: si penitentia egeris mitte tibi esdras. i. adiutor. s. verbũ inuãs qui te reducat et hierusalem edificare faciat. In adam eni omnes moriunt: et in christo omẽs viuificant. Fuit aut adam in paradiso: sed serpens capti uauit eum: et de paradiso eiecit: et venit in locũ lachrymarum: Serpens hostis cõtrarius veritati: nõ tñ a pncipio neq; statim supra pectus et ventrẽ suũ ambulauit: Sicut adam et eua nõ statim peccauerũt. ita et serpens aliquãdo nõ serpens cum in paradiso deliciarum moraret. Deus quippe mortem nõ fecit: nec maliciã operatus est: liberum arbitriũ et homini et angelo ad vniuersã pmissit. Alij ergo per arbitrij libertate ad bonozum ascenderũt summitate: alij in malicie profunduz cõruerunt. Velius aut fuit vniquẽq; derelictũ. p pzo arbitrio niti laborare et p bona opa esse sibi causã salutis qd dormiet et oculos in terrena pspicitate quiescere. ezechiel filius hois figura christi qui predicat captiuũ remissionẽ. Grego. **Pzo** phete tpa tria sunt: preteritũ presens et futurum: sed in duobus pphete etymologia perditi: que pphete dicta qd futura predicat: cum de preterito vel de pñenti agit nominis sut rationem amittit: qd ea dicuntur que pterita vel presentia sunt. **Prop**hetia de futuro. **Ece** virgo concipiet et pa. si. De preterito. In pncipio creauit deus celũ et ter. De pñenti qua **Pau** lus dicit: Si aut ois ppheter: intret aut quis infidelis aut hy pocrita rã. vsq; ad occulta cordis eius manifesta sũt: in quo notatur pñentia prophetari. **Ande** anima duertit: qd prophe ta dicit: nõ quia p dicit futura: sed quia prodit occulta. Rem quippe sicut in futuro ab oculis nostris subtrahũt tpa: ita in pñenti subtrahit causa. **Presens** enim cogitatio abscondit in latenti corde. Aliquãdo aut res per absentem regitur locum que nudatur p spiritũ: et tibi est pñens pphetantis anim⁹ vbi nõ est corpus. **Ande** ad glẽci heliseus: Nonne cor meum erat in pñenti: quando reuersus est homo in occursum tibi. **Sciendũ** quoq; quia pphete tpa inuicem sibi pzinunt ad probationem: vt ex futuris preterita: ex pteritis futura probentur. **Cum** enim de preterito dixisset moyses: In pncipio creauit deus celum et terram. De futuro quoq; in fine libri in persona iacob pmissit dicens: Nõ auferet sceptruz de iuda rã. **Qui** etiã p semetipm ait: Prophe ta suscitabit vobis dominus deus vester de fratrib⁹ vestris: tanq; meipm audietis. **Et** dum impleret que futura p dicit: de preterito vera dixisse crederetur. **Ex** preteritis quoq; futura pbantur. **Ande** rex

Sec. 39. a
Ibid. 41. a
Ps. 30.
C1. 07. 15. c
Esa. 7. c
Sec. 1. a
1. Co. 14. e
4. R. 5. g
Sec. 1. a
Ibid. 29. b
Deu. 18. e

Finis aut intrinsecus seu subiectiu⁹ intellectualis nature duplex est. **Unus** est ppinquus. s. cognitio dei et potissime habitata via supnaturali cũ enigmate tñ: vt habet dilectionem adiunctã. et hic est finis ppinquus huius libri: qui scrip⁹ e ad habendũ noticiã et dilectionẽ dei in pñenti. de qua dicit: **Sap. xij.** **Qui** sunt omnes hoies in quib⁹ nõ subest sciẽtia dei. vanũ aut dicit illud qd nõ attingit finẽ debitu. sicut medicina dicit vana qd nõ inducit sanitatẽ ad quã est ordinata. **Omẽs** aut hoies in qũtu sunt facti ad imaginẽ dei: ad beatitudinẽ supnaturalem sunt finaliter ordinati: ad quã nõ possunt attingere sine ista sciẽtia que est illius beatitudinis offe stua. **Ad** finem eni totaliter incognitũ nullus potest dirigere actus suos. ppter qd merito dicunt vani homines carentes scia dei. **Alius** xõ finis intellectualis nature est remoz scz visio dei clara prout habet adiunctam fruicionem perfectam. et hic est finis remotus huius libri: sicut et totius sacre scripture. de qd sine dicit saluator **Job. xvij.** **Hec** est vita eterna vt cognoscant te solum deuz verũ et quẽ misisti iesum christum. **Ad** quam vitam nos pducit qui cũ patre et spiritu sancto viuunt et regnant in secula seculozum. Amen. **Et** factũ

de rex babilonis a magis et ariolis suis nõ solũ interpretacionem somni: sed etiã ipsum somnium quesuit. s. vt ex pterito colligeret: quid certũ de futuro teneret. **Daniel** autẽ vtrumq; dixit: et ex preteritis qd vera de futuro diceret ostẽdit. **Pro** pheta autem presentis nec futuri attestatiõe indiget nec preteriti. **De** modis quoq; et qualitatib⁹ pphete differant. **Spiritu** quippe pphete nec semp nec eodẽ modo animũ pphete tangit. **Aliquãdo** ex pñenti tangit et non ex futuro: aliquãdo ex futuro et nõ ex pñenti: aliquãdo ex pñenti et ex futuro: aliquãdo ex pterito et pñenti et futuro: aliquãdo ex preterito et nõ ex futuro: aliquãdo ex futuro et nõ ex pterito: aliquãdo in pñenti ex parte tangit et ex parte nõ tangit: et in futuro similiter: ex pñenti tangit et nõ ex futuro. **Ande** iobãnes venientẽ dñm vidẽs ait: **Ece** agnus dei rã. **Sed** cũ mortuus esset missis discipulis requisit dicens: **Tu** es qui veni? **Res** an aliu expectam? **In** quib⁹ verbis ostendit qd dñm venisse nouerat: s; an p semetipm ad apericiã inferni claustra delẽderet dubitabat. **Aliquãdo** xõ ex futuro tangit et nõ ex pñenti. **Ande** isaac que filio suo iacob longe post futura erant nunciavit: quis autẽ esset scire nõ potuit. **Aliquãdo** ex pñenti pariter et futuro. **Ande** iacob qui caligantibus oculis nepotes dinoscere nõ poterat: quis maior esset: quisue minor ductis in obliquum brachijs dextera minor: sinistra maior imposuit. **Ande** post ait: **Scio** fili mi rã. **Et** iste quidẽ erit in populos rã. **Sic** pphete abie animũ ex pñenti pariter et futuro pphete spiritus tetigerat cũ caligantib⁹ oculis cam qd se esse aliã simulabat: et vroz hieroboã eẽ cognouit: et qd futurũ ei erat aperuit dicens: **In**gredere vroz hieroboã ore te esse aliã simulatã rã. **Aliquãdo** aut ex pterito et pñenti et futuro sicut elizabeth ad se venire mariã cõspiciẽs: qd incarnatũ verbum in vtero gestaret agnouit: eamq; dñi sui matrẽ vocauit dicens: **Ande** hoc mibi vt veniat mater dñi mei ad me. **De** cuius coceptiõe p angelũ ad ioseph dicit: **Quod** eni in ea nãtum est de spiritu sancto est. **Que** s. elizabeth dicit: **Et** eata qd credidisti quoniã p ficiẽtur ea que dicta sunt tibi a dño. **Uc** aperte ostẽdit qd qd angelus ad mariã dixerat p spiritũ agnouit: et que in futuro sequerent puidit. **Aliquãdo** ex pterito tangit et nõ ex futuro. **An** paulus: **Sed** in reuelatione notum mihi factũ est sacramentũ. **Qui** tñ hoc ipm euangeliũ predicatur: cũ ascẽderet hierusalẽz ait: **Ece** ego alligat⁹ spiritu vado in hierusalẽ que in ea futura mihi sunt ignozans. **Hoc** eni euangeliũ sacramentum est: quia vnigenitus patr⁹ incarnat⁹ est: perfectus homo fact⁹ e: crucifixus mortuus et sepultus: tertia die resurrexit: die quadragesima in celum ascendit: et sedet in dextera patris. **Euangeliũ** itaq; cognouit: sed qd p co passurus esset ignozauit. **Ande** ait: **Misi** qd spiritus sanctus p omnes ciuitates protestatur mihi dicens: **Quoniam** vnũc la et tribulationes me manẽt. **Ubi** apte ostendit qd ea qd ipsi futura essent vl erãt alij reuelata eẽnt: nõ aut ipsi. **Ande** ait **Agabus:** **Virũ** cui⁹ cona hec e tra allegari oportet i hierusalẽm. **Aliquãdo** ex futuro tangit spiritus et non ex pterito: sic ei cui de manubzio excussum serz ceciderat inquit heliseus: **Ubi** cecidit: **Et** mōstrato loco immisit lignũ et nauit ferrũ. **Aliquãdo** xõ in pñenti ex parte tangit et ex pte nõ tangit. **An** missi a cornelio milites: petro sũt p ipm nũciati: qd spiritus dixit ei:

[Marginal notes and glosses on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.]

Dixit ei: Ecce tres viri querunt te. Ad q̄s descendēs ait: Que causa ē p̄ter quā venistis? An aperit q̄r cām a sp̄u nō audierat. Aliq̄ in futuro ex pte tāgit: r̄ ex pte nō tāgit: Sic filij p̄phetar̄ de auferēdo heliaz ad heliseum dicūt: Nūqd̄ nosti q̄ bodie tollat dñs dñm tuuz a te? Quo tñ ablato in rupibus r̄ vallibus querētes cū se dispergūt. Sciebāt enī q̄ tolli possit: s̄ nesciebāt q̄ inueniri nō possit. An idēz helise⁹ dixit regi israhel: Percute iaculo terrā. Et cūz percussisset trib⁹ vicib⁹ r̄ stetit: set iratus contra est ait: Si percussisses q̄nquies aut sexies siue septies r̄ percussisses syriā vsq̄ ad cōsumationē: nūc aut tribus vicib⁹ percutes eā. Nouerat enī q̄ toties p̄cuteret syriā q̄ties terrā: s̄ nō q̄ties p̄cuteret terrā. Sic samuel vngenduz nouerat dāuid s̄ tñ dicebat: audiet saul r̄ interficiet me. Dauid q̄ rat dāuid s̄ tñ dicebat: occidit nō ē r̄. Sciedū q̄z q̄ alij p̄p̄he ex primo tāgunt r̄ n̄ ex lōginq̄: alij ex lōginq̄ r̄ nō ex p̄ximo: alij ex vtroq̄. Nō de lōginq̄ s̄ de p̄ximo samuel tactus asinas in uetas nūciabat: saul regē p̄dixit futurū q̄ dauid ei succedit p̄dicit: s̄z q̄ pater eterni regis futur⁹ sit nō p̄dicit. Quidā autē de lōginq̄ r̄ nō de p̄ximo tāgunt p̄p̄hetie sp̄s: sic dauid icar/ nandū de iudea verbū dei nouerat dicēs: Nō fact⁹ est in ea: r̄ ip̄e f. e. a. tñ mltā e vicinū n̄ intellexit. sic fuū Niphoboseth Si bi cōtra dñm suū mētēret. Et Amasse militēs ait: Dec faciat mihi d̄ r̄ bec addat: si nō magister militie fueris coraz me dī tpe p̄ ioab. Quid sequeret ignorās. Amasa enī nec p̄nceps militie fuit: r̄ ioab vitā finit. Et cū templū deo cōstruere voluit p̄p̄hetā aliu cōsuluit. Quidā hō r̄ ex lōginq̄ tāgunt r̄ ex p̄ximo vt Eliahs. lōge enī p̄ futura p̄nūciat: Ecce vir. cō. r̄. Et alibi: Paruulus enī nā? ē nobis r̄. Idē e vicinū sp̄u p̄p̄hetie ezechiel rege ait: q̄ d̄ firmitate sua surget r̄ q̄t annis postea vniueret. Aliq̄ p̄p̄hetie sp̄s p̄p̄hetis deest: quaten⁹ cū hūc nō h̄nt agnoscat se ex dono habere cū h̄nt. An helise⁹ cū stentē sunamitē a pedibus suis p̄ glecti a uelli p̄hiberet. dicit: Dimitte illam: anima enī eius in amaritudine ē r̄ domi⁹ ce/ lauit a me et nō indicauit mihi. Sic quoq̄ cum iofaphat eum de futuris requireret: r̄ p̄p̄hetie sp̄s ei deesset: p̄saltem fecit applicari vt ad se p̄ laudem psalmodie descēderet r̄ se de vēturis replet. Cum enim vox psalmodie p̄ intentionē cordis agitur: p̄ hanc omnipotentē deo ad cor iter preparatur: vt intento menti vel p̄p̄hetie mysteria vel cōpunctiones gratiam infundat. Unde: Sacrificium lau. hō. m. r̄. Et alibi: Vanta te domino psalmū di. no. e. r̄. Quia autē p̄p̄hetie spiritus nō semper adest p̄p̄hetis vir dei indicat qui contra samariā misus mala que ventura erant nūciat: Sed prohibitus a domino in via comedere falsū p̄p̄hetie persuasionē deceptus est: Quē fallax sermo nō decepisset si spiritū presentes habuisset. Scienduz quoq̄ est q̄ p̄p̄hete ex magno vsu prop̄hetandi quedaz ex suo spiritu profertur: et se ex spiritu sancto p̄ferre suspicantur. Sed quia sancti sunt p̄ spiritū citius correcti: ab eo qui vera sunt audiunt r̄ semetip̄os qui falsa dixerunt rep̄hendunt. Nathān enī vir sanctus dauid reges aperte de culpa reprehendit r̄ que ei ventura essent nūciat: r̄ de templo

Glo.ordi.

Factū ē r̄. Ca. I Die. In. xxx. ano nō etatis p̄p̄hete vt putant: nec iubilei q̄ est annus remissionis: s̄z a duodeuigesimo anno iosef regis iuda q̄ inuētus est liber Deutero nomj in templo vsq̄ ad quintū ca p̄tuitatis annū ioachim cognomēto iechonie q̄ cū matre duce⁹ est in babilonē cū dāuele r̄ trib⁹ puerl et ezechiel q̄ est de tribu iude p̄ma captiuitas quādo stillauit ira dei sup omnem hierusalem. Alle. Domi⁹ in. xxx. anno etatis sue ad baptismū puenit in quarto mense. i. ianuario. s̄. anni principio fm romanos: Hebrei hō nisan. i. aprilē mensem nouozum primuz faciūt: in quo pasca celebrare. Greci martiū. Apud orientales enim post collectiōes frugū r̄ torcularia quādo decime offerbant in templo: october erat primus: ianuarius q̄rtus. Quinta diē mēsis addit vt significet baptismū in q̄ ap̄t sunt christo celi r̄ ciphaniōzū dies ex h̄ venerabilē nō vt q̄dam putāt natalis in carne: tūc enī absconditus est nūc apparuit. Nō hūc tempore cōgruit quo dictum est: Dic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit. Hiero. figurat̄ x̄ps q̄. xxx. ano nā? veit ad baptismū q̄ in hoīe

edificando requisitus ait: Omne quod est in corde tuo vade r̄ loquere ad seruum meum dauid. Dec dicit domin⁹ deus: Nunquid tu edificabis mihi domum r̄c. Inter p̄phetas veros r̄ falsos hec est differentia. Veri si quid aliquādo per spiritum suum dicūt p̄ spiritū sanctū eruditi ab auditorū mētib⁹ cit⁹ euellūt. Falsi in sua falsitate p̄durāt. Notā dñs autē quō dñs ad p̄fectū hoīm ire sue moderamina dispelat: Israhelitic⁹ p̄p̄s p̄dotoz suo deliquit: iō i captiuitate regi babilonio fuit: cū q̄ ezechiel p̄p̄ba i captiuitate mittit: quē diuīa grā itā sibi placabilē reddidit vt p̄ eū vētura p̄diceret r̄ afflicti cōsolationē daret. Considerem⁹ q̄ si possum⁹ q̄ta ē dīsp̄latio sup̄ne pietat⁹. Sic irat⁹ ē dñs p̄lo suo vt nō oīno irasceret. Iō in captiuitatē p̄p̄m tradidit: s̄z q̄ nō oīno electos suos cū illo misit: vt ex vna eadēq̄ re r̄ carnalib⁹ daret purgatiōis flagellū r̄ sp̄ualib⁹. X̄tut⁹ ieremētū r̄ sic inuēt⁹ irasce retur vt eos p̄ iustoz cōfortiū cōsolaret: ne si oīno desereret nullus p̄ culpā ad ventā rediret. Sic q̄z p̄lo cui p̄p̄ de sperationē irat⁹ fuerat p̄ moysen dicit: Nolite ascēdere neq̄ p̄gnēt⁹: nō enī sū vobiscū: me cadat⁹ corā inimic⁹ v̄ris: o ineffabilia diuīe pietat⁹ viscera cū eis nō erat vt vinceret: r̄ cū eis erat ne periret. sic puulo declinānti irata m̄ si i p̄ceptis ire respererit: accurrat manū tēdit ire oblita pietate plena. Hiero. Alus p̄p̄hetice locutiōis ē: vt p̄ p̄sonā: t̄ps: locutiō describat: vt ad x̄tātē solidi ostēdēdā an radicē historie figat: et p̄ fruct⁹ sp̄s r̄ signa r̄ allegoriā p̄ferat. Hoc facit ezechiel d. Et factū ē i anno tri. r̄c. Sciedū autē q̄ visio intime x̄ba q̄ pulit copulauit: sic ic̄p̄s. Et factū ē. subiūgit enī q̄d exte r̄ loq̄ ic̄boat: ac si illd̄ for⁹ sit q̄d int⁹ videbat. Idē. In trice simo anno q̄ sermo doctrine nō sup̄petit nisi i etate p̄fecta. An r̄ saluator in. xij. anno i tēplo interrogat: nō docet: vt nō p̄li mat̄ hoīes i infirma etate p̄dicare. Discit i terra q̄ semp ange los docet in celo. An Moyses: Nō arabis i primogenito ho uis. i. i bona opatiōe p̄me etatis: nō p̄sumas officii p̄dicatio nis: nec vomere nouelle lingue p̄cedere terrā alieni cordis. Hiero. tñ r̄ daniel. p̄p̄hetie spiritū pueri acceperūt: s̄z mira cula ad exēplū operatiōis trahenda nō sūt. Aliud enī est q̄d doctrine vsu r̄ disciplina discim⁹: aliud ē q̄d de miraclo scim⁹. Idēz. Iux̄ flu. cho. r̄c. Ezechiel. i. fortitudo dei. i. fil. q̄ X̄tus r̄ sapia dei. r̄ fill⁹ hūc. i. d̄ p̄lo iudeoz p̄ pctō p̄tēto natus vt iux̄ flu. cho. Incarnat⁹ ē pctōrib⁹ p̄p̄nq̄ dignat⁹ est: q̄ iniquitate quati ad celestia nō poterāt s̄buenari. Chobar nā? q̄z q̄ue interpretat⁹. Sen⁹ hō hūanū r̄ q̄ue ē p̄ iniquitatē: r̄ s̄nit p̄ mutabilitatē. In fra chaldeoz q̄ captiuatēs vt q̄st̄ dmones. pctōres autē q̄st̄ demones: r̄ se r̄ alios captiuat: cū natura ho mines r̄ rōnabiles esse debeāt. Hiero. Ezechiel d̄ difficulta tem: hebreoz mōstrat traditiō. Nisi enī q̄s apud eos sacer dotalis ministerij etates. i. xxx. annos impleuerit: nec p̄ncipia geneleos: nec cātica cāticoz: nec exordiu ezechiel: vel finē le gere permittit: vt ad plenam scientiam et mysticos intelle ctus plenum humane nature tempus accedat. Et factū

Incipit Ezechiel p̄p̄ba: Ca. I

Factum est in a^r tempus. a^r tricesimo anno i a^r s̄ subaudi mēse pendēte senectia quod. lxx. addide re vt manifestius fieret. b s̄ subaudi die. quarto in quinta

Ca. I

Factū ē. Hiero. p̄s. Ca. I quēter accedendū ē ad for maz tractat⁹ que ē diuisio libri: qui i duas ptes diuī ditur. s̄. i. p̄hemū r̄ tracta tū q̄ incipit ibi: Et vidi p̄ p̄hemio hō p̄mo ponit t̄ps reuelatiōis facte ezechiel p̄p̄hete. cū d̄r: Et factū ē i xxx. anno. s̄. etat⁹ ezechiel vt dicit Hiero. in p̄logo. Hoc enī t̄ps est p̄ueniēs regi mini et p̄dicationi. vñ: et Joseph in. xxx. suo anno fact⁹ ē p̄posit⁹ egypti Sen. xij. Et x̄ps baptizat⁹ Luc. iij. Et certū x̄ps cepit p̄dicare i publico. Sed h̄ viderē q̄dā glosa sup locū istū q̄ dicit sic: In āno. xxx. nō etat⁹ r̄c. Ad q̄d dicit d̄ q̄ illa glosa d̄ esse Hieronymi: r̄ iō nō ē absolute intelligēda: aliter p̄traderet sibi: q̄z dicit strariū i plo go vt allegatū ē: r̄ iō intelligēda est cū ista suppletio: In. xxx. anno nō etatis. supple tantūmō: sed cū h̄ in tricesimo anno alte rius enumeratiōis: que autē sit illa: Hiero. p̄sequit in illa glosa dicit: q̄ incipit a. xvij. anno iosef regis. Ad cui⁹ intellectū set endū q̄ iudei aliq̄n in libris r̄ cartis numerabāt annos a iubi leo imediāte p̄cedēte: r̄ sic nō accipit h̄ fm Hiero. aliq̄n hō nūc rabat ab aliq̄ facto notabili emergēte. sic a fūdatiōe tēpli p̄ salo monē r̄ a trāsmigratiōe ioachim. vt habet i h̄ p̄hemio: t̄pe ē an nus quintus trāsmigratiōis ioachim. Anno autē iosef. xvij. re pertus